

JULI 2013
FAXE KOMMUNE

LANDSKABSKARAKTER- ANALYSE AF FAXE KOMMUNES LANDSKABER

JULI 2013
FAXE KOMMUNE

LANDSKABSKARAKTER- ANALYSE AF FAXE KOMMUNES LANDSKABER

PROJEKTNR.
DOKUMENTNR.
VERSION
UDGIVELSESDATO
UDARBEJDET
KONTROLLERET
GODKENDT

INDHOLD

Indledning	7
Metode til landskabskarakteranalyse	8
Landskabet i Faxe Kommune	16
Inddeling i landskabskarakterområder	19
1 Teestrup issølandskab med morænebakker	23
2 Terslev landbrugslandskab med randmoræne	40
3 Turebyholm herregårdslandskab	58
4 Gisselfeld-Bregentved dødis- og herregårdslandskab	72
5 Lystrup moræne- og herregårdslandskab	89
6 Karise moræne- og landbrugslandskab	105
7 Stevns ådal, moræne- og kystlandskab	122
8 Vemmetofte herregårdslandskab med skov og kyst	141
9 Faxe kyst- og morænelandskab	157
10 Kobanke bakkeparti og skovklædte landbrugslandskab	178
11 Feddet og bagland	196

Indledning

Faxe Kommune blev i 2007 dannet ved en sammenlægning af tre tidligere kommuner; Haslev (Vestsjællands Amt), Fakse og Rønnede (Storstrøms Amt). Dette betød, at grundlaget for den nuværende kommuneplan, 2009, bestod af tre kommuneplaner og to regionplaner. Eftersom det tidligere var amternes opgave at varetage forvaltningen af det åbne land, blev udpegninger og retningslinjer fra de to regionplaner overført til kommuneplanen. Sammenskrivningen af planerne har imidlertid betydet, at kommunen i kommuneplanen opdeles i en østlig og vestlig region, der vanskeliggør en helhedsforståelse af det åbne land i Faxe Kommune.

Formålet med denne landskabsanalyse er derfor at skabe et samlet overblik over landskabskarakteren i det åbne land. Landskabsanalysens overblik og samlede, ensartede grundlag, kan derefter bruges i udarbejdelsen af de temaer, der berører landskabet og det åbne land i forbindelse med fremtidig kommuneplanlægning.

Metode til landskabskarakteranalyse

Landskabsanalysen for Faxe Kommune er baseret på landskabskaraktermetoden, der består af fire overordnede faser: kortlægning, vurdering, strategi og implementering. Dette dokument indeholder kortlægning, vurdering og strategi for landskabskarakterområder i Faxe Kommune, mens implementering af analysen følger i arbejdet med kommuneplanen. Retningslinjer for administration af landskabet og de landskabelige interesser er således baseret på analysen og er indarbejdet i kommuneplanen.

Begrebet 'landskabskarakter'

'Landskabets karakter' er et af de centrale begreber i denne kortlægning. Kommunens landskaber er inddelt i 11 karakterområder, der hver især har en særlig landskabskarakter. Karakteren er et produkt af det naturgivne landskabs udformning og jordbund kombineret med den samfundsmæssige udvikling gennem årtusinder. Det landskab vi oplever i dag, kan således karakteriseres af samspillet mellem naturgrundlaget, de kulturgeografiske mønstre og de rumlige, visuelle forhold. Landskabskarakteren er altså samspillet mellem de grundlæggende faktorer, der kendetegner et landskab i et område og adskiller det fra omkringliggende landskaber.

"Landskabskarakteren er det særlige samspil mellem et områdes naturgrundlag og arealanvendelse samt de særlige rumlige og visuelle forhold, der kendetegner området og adskiller det fra omkringliggende landskaber."

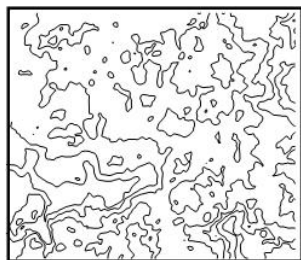
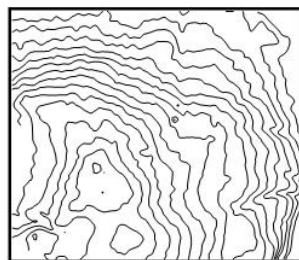
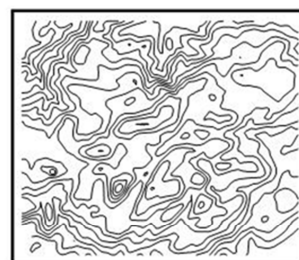
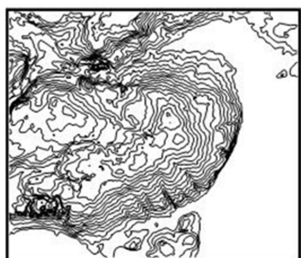
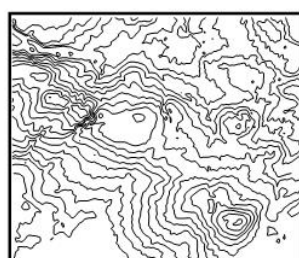
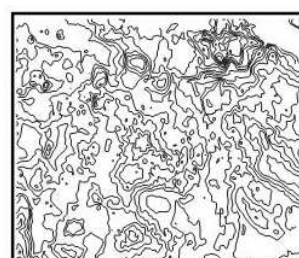
(Vejledning om landskabet i kommuneplanlægningen, Miljøministeriet 2007; 12)

BESKRIVELSE

Naturgeografien - landskabets dannelse, terræn og jordbund

Den naturgeografiske analyse beskriver de naturgivne strukturer, former og variationer i landskabet i Faxe Kommune. For hvert område tages udgangspunkt i land-

skabets dannelse og de terrænformer, der kan opleves og som præger området i dag. Til dette er anvendt flere forskellige kort, såsom et såkaldt geomorfologisk kort, der viser landskabselementer forment af isen i de tidligere istider. Der er også anvendt et kort med højdedata og et jordartskort, der viser, jordbundens sammensætning og om jordbunden eksempelvis overvejende består af sand, ler, grus, ferskvandsdannelser, materiale aflejret af havet mv. For de enkelte områder er det forklaret, hvordan landskabsformerne er dannet og hvordan de ses i nutidens landskab. Samtidig er jordbund og terræn beskrevet.

*Flade**Jævnt stigende/faldende**Småbakket**Kuperet**Storbakket**Bølget*

Her illustreres de seks forskellige begreber, der bruges til at beskrive landskabets terræn. (Højdekurverne er fra Miljøministeriet 2007).

Den overordnede analyse af landskabets dannelse har udgjort grundlag for de indledende inddelinger i landskabskarakterområder, som i takt med den kulturgeografiske analyse er blevet til de endelige landskabskarakterområder.

Kulturgeografien - landskabets kulturhistoriske træk

Der findes mange informationer om samfundsudvikling og arealanvendelse gemt i landskabet. Eksempelvis vil sammensætningen af jordbund i et område (f.eks. næringsstofindhold og evnen til at holde på nedbør) ofte være afspejlet den valgte are-

alanvendelse eller naturlige vegetation. Frugtbare jorde er f.eks. ofte opdyrket til landbrug, mens der er opført skov og plantager på mere sandede arealer, kuperede landskaber eller meget stejle skråninger.

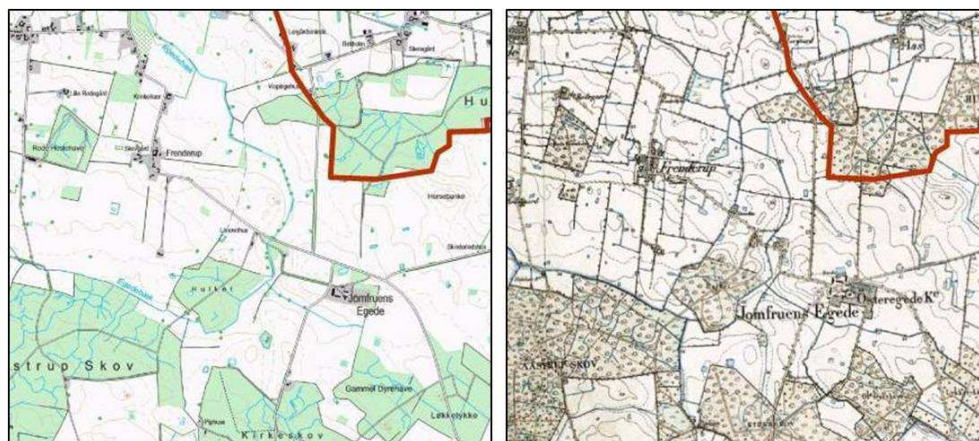
Den kulturgeografiske analyse bygger videre på den naturgeografiske analyse, idet de naturgeografiske forhold danner grundlag for den kulturhistoriske udvikling og skiftende arealanvendelse. For hvert område er bevoksningsstruktur, dyrkningsform, bebyggelsesstruktur og kulturhistoriske helheder og enkeltelementer beskrevet. Tilsammen giver dette et billede af, hvordan arealerne er udnyttet og hvordan landskabet er indrettet.

Nedenfor er forklaret nogle af de tydelige kulturhistoriske spor, der kan findes på nuværende og ældre kortblade og som har afgørende betydning for strukturen og bebyggelsen i landskabet, som vi ser det i dag.

Herregårdslandskaber

Herregårdene har igennem tiderne besiddet store landområder, modsat småbønderne i de tilstødende landsbyfællesskaber. Det har medvirket til, at herregårdslandskaber ofte kendetegnes ved at have store markflader, store tilknyttede skovområder og kun den bebyggelse, som herremanden mente var nødvendig eller ønskede i forhold til driften af jorden.

Herregårdslandskaber træder ofte tydeligst frem på ældre kort, hvor de store markflader står i endnu større kontrast til de omgivende markstrukturer end nu. Landsbygårdenes opdyrkede områder, der tidligere var inddelt i mange jordlodder og blev drevet af mange forskellige, er i høj grad slået sammen til større marker og skellene kan være helt udvisket. Som det ses af kortudsnittene nedenfor, kan man dog stadig tydeligt fornemme herregårdslandskabet omkring Jomfruens Egede, selvom flere markskel omkring landsbyen Frenderup i dag er fjernet.

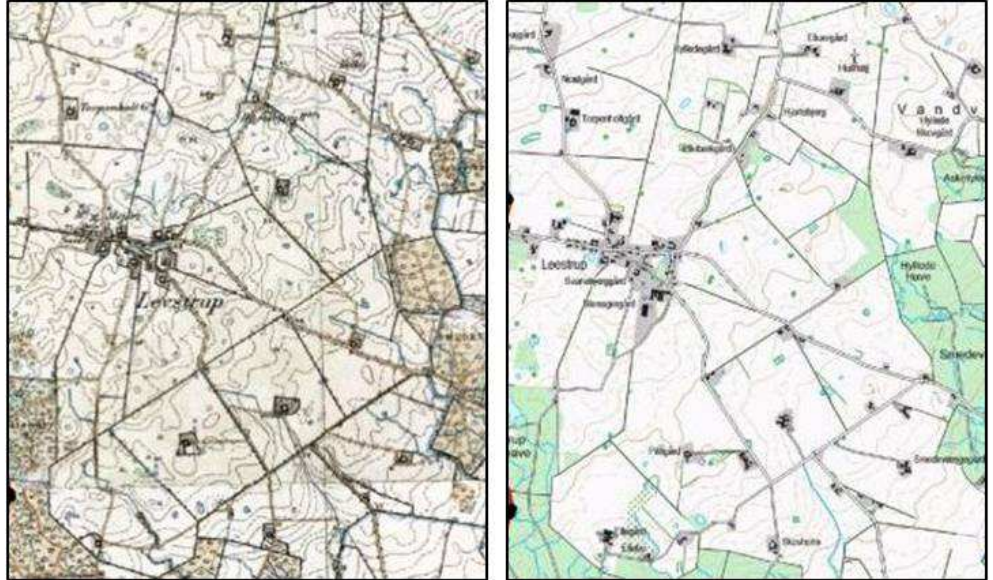

Kortudsnit af topografisk kort fra i dag og fra historiske kort (høje målebordsblade) der blev tegnet i perioden 1842-1899. Her ses udviklingen omkring Jomfruens Egede og landsbyen Frenderup.

Udskiftede landsbyer

Med udskiftning af landsbyerne fra anden halvdel af 1700-tallet, blev de tidligere jordfællesskaber ophævet og jorden blev fordelt på de enkelte gårde. I stedet for

fælles brug af overdrevsarealer og rotationsordning for landsbyens fælles jordlodder, fik den enkelte bonde nu mulighed for at opdyrke og forvalte et sammenhængende jorderområde. Den nye fordeling skete ud fra formålet om at opnå mere effektiv dyrkning af jorden.

Ved landsbyen Leestrup ses både stjerne og blokudskiftning. Udskiftningsstrukturen er velholdt og definerer stadig strukturen ift. vejforløb, markskel og gårdenes placering i det åbne land.

Den nye jordfordeling kunne betyde, at jorden omkring landsbykernen blev fordelt i stjerneform, så hver gård fik et tilhørende trekantet stykke jord. Andre steder blev blokudskiftning gennemført, hvor gårdene blev flyttet ud på de nye jordlodder og væk fra landsbykernen. I praksis ses ofte en kombination af udskiftningsformer.

Husmandsbrug og - kolonier

Rækken og Indelukket i den sydvestlige del af Faxe Kommune er begge oprindeligt opført som husmandskolonier. I dag ses de små jordlodder ikke så tydeligt, men strukturen er til dels opretholdt og imellem de intensivt dyrkede marker ses mere ekstensivt anvendte arealer.

Husmandsbrug kan kendes ved, at bebyggelsen ofte ligger som perler på en snor langs en vej. Udstykningerne er med samme størrelse og ligger som parallelle lodder i ret vinkel fra vejen. Strukturen kan genfindes i bebyggelsesstrukturen i land-

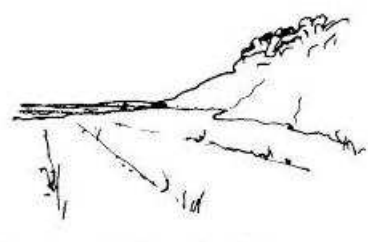
skabet i dag, men der er ofte sket ud- og tilbygninger til husene siden opførelsen omkring 1900-tallet.

VURDERING

Landskabets rumlige og visuelle forhold

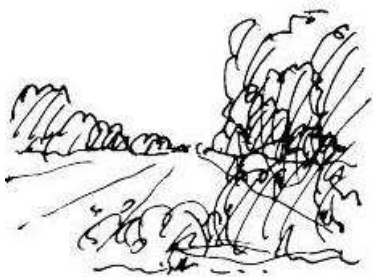
På baggrund af feltbesigtigelser er landskabsoplevelsen og de rumlige visuelle forhold beskrevet. Landskabsoplevelsen påvirkes af de karaktergivende elementer og deres fælles udtryk (f.eks. markante terrænformer, bebyggelse, tekniske anlæg, arealanvendelse, beplantning). På baggrund af dette er der foretaget en vurdering af landskabets skala, rumlige afgrænsning, kompleksitet, struktur og visuel uro. De fem kategorier er inddelt i en 3-delt skala.

I oversigten nedenfor er de fem begreber - skala, rumlige afgrænsning, kompleksitet, struktur og visuel uro - forklaret og eksemplificeret:

Skitse af åbent storskala kystlandskab

Skala bruges til at beskrive dimensionerne af de karaktergivende landskabselementer og de rumlige forhold. *Stor, middel* eller *lille* skala angiver det samlede indtryk af størrelsesforholdene i området, for så vidt angår landskabsrummene og vigtige rumdannende elementer (terræformationer, skove, levende hegn, dyrkningsfelter og enkeltelementer såsom landsbyer og bygningsanlæg).

Skitse af lukket landskabsrum

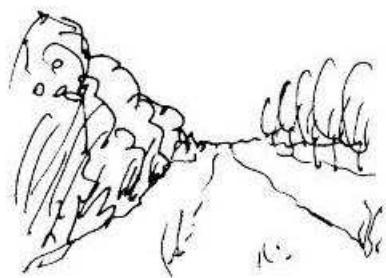
Rumlig afgrænsning er en angivelse af landskabets grad af åbenhed. *Åbent, transparent afgrænset* og *lukket* angiver det samlede indtryk af, hvor åbent landskabet er. Der ses eksempelvis på, om området f.eks. udgør et samlet landskabsrum, der er åbent for vide udsyn, eller opdeles det typisk i mindre rum af hhv. transparente eller lukkede afgrænsninger af f.eks. levende hegn, skovbryn, bebyggelser, terræformationer.

Skitse af komplekst landskab

Kompleksiteten angiver, hvor sammensat et landskab fremstår. Et område kan være præget af få eller mange forskellige karaktergivende elementer, og dette medvirker til, om landskabet opleves som *enkelt, sammensat* eller *meget sammensat*.

Et enkelt landskab kan være et udstrakt, ensartet landbrugsområde uden afbrydelser og

Skitse af mønsterskabende beplantning, der medvirker til at skabe struktur

bebyggelse. Et sammensat landskab kan være et bynært område med forskellige arealanvendelser, bebyggelsestyper, terrænformer, tekniske anlæg mv.

Struktur hjælper til at beskrive, om de karaktergivende landskabselementer danner hhv. *dominerende*, *middel* eller *svag* struktur i landskabet. Eksempelvis kan jordlodder med samme form og retning skabe struktur, ligesom parallelle levende hegn kan medvirke til at skabe en dominerende struktur. Områder, hvor landskabselementerne er af varierende størrelse og uden orientering har derved svag struktur.

Geologiske terrænformationer som aflange bakkedrag, ådale mv. kan også skabe struktur.

Visuel uro beskriver, om og eventuelt i hvor høj grad landskabsoplevelsen præges af genstande i bevægelse. Det kan eksempelvis være passerende biler eller andre transportmidler, roterende vindmøller mv. Et område kan enten være *uroligt*, *mid-del roligt* eller *roligt*.

Støj. De eventuelle støjmæssige forhold, der påvirker landskabsoplevelsen, angives. Et landskab kan være *støjende*, *afdæmpet* eller *stille*. I praksis vil støj ofte være knyttet til punktanlæg eller linjeelementer som industrianlæg og befærdede veje og således ikke nødvendigvis påvirke hele karakterområdet.

Oversigten gennemgår de fem begreber der tilsammen hjælper til at beskrive de rumlige og visuelle forhold i de enkelte landskabskarakterområder. Baseret på 'Vejledning om landskabet i kommuneplanlægningen', Miljøministeriet 2007.

Vurdering af landskabskarakteren

Efter kortlægningen af landskabskarakteren og de elementer der findes i landskabskarakterområdet, er landskabet blevet vurderet. Vurderingerne omfatter dels en udpegning af de særlige visuelle oplevelsesmuligheder, oplevelsesrige delområder og oplevelsesrige enkeltelementer.

Dernæst følger en vurdering af landskabskarakterens *styrke*, *tilstand* og *sårbarhed*. Med det kendskab til landskabskarakteren indenfor de enkelte karakterområder, er der udarbejdet strategiske mål for delområder. De strategiske mål angiver i første omgang, om et delområde bør *beskyttes*, *bevares* eller *udvikles* og der er dernæst opstillet retningslinjer for hvad der skal tages hensyn til ved forvaltning af delområderne.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

De særlige visuelle oplevelsesmuligheder knytter sig til nøglekarakteristika i landskabskarakterområdet eller til oplevelsesrige delområder og enkeltelementer. Det kan være udsigter med langt sigte eller det kan være visuelle oplevelser knyttet til markante landskabselementer. Det vil ofte være knyttet til områder, der fremstår som noget særligt og markant inden for landskabskarakterområdet. Vurderingen er foretaget med udgangspunkt i landskabskarakterbeskrivelsen, kombineret med landskabsoplevelsen.

Oplevelsesrige delområder og enkeltelementer

Indenfor det enkelte landskabskarakterområde, kan findes områder eller elementer, som udover områdets nøgleelementer, har særlig oplevelsesmæssig betydning, typisk positiv, men kan også være negativ. Oplevelsesrige delområder og enkeltelementer kan eksempelvis udgøres af geologiske lokaliteter og markante terrænformer, natur-/halvkulturrealer og skove, kulturhistoriske helheder og enkeltelemente, særligt tydeligt samspil mellem naturgrundlag og kulturhistorisk betingede strukturer samt markante udsigter og indbliksmuligheder.

Landskabskarakterens styrke

Landskabskarakterens styrke afhænger af tilstedeværelsen og tydeligheden af de karaktergivende landskabselementer og rumlige visuelle forhold, som er bærende for landskabskarakteren i området. Landskaber, hvor landskabskarakterens oprindelse tydeligt afspejles i de karaktergivende landskabselementer, fremstår typisk med en tydelig og dermed stærk karakter. Også landskaber, hvor der opleves et tydeligt samspil mellem naturgrundlaget og de kulturgeografiske strukturer vil ofte have en stærk landskabskarakter.

Styrken angives som *særligt karakteristisk*, *karakteristisk*, *karactersvag* eller *kontrasterende*. Kontrasterende betyder, at et delområde skiller sig ud i forhold til den generelle karakter.

Landskabskarakterens tilstand

Tilstanden af de karaktergivende landskabselementer består af en sammenvejning af landskabskarakterens *intakthed*, dens *vedligeholdelsesmæssige tilstand* samt *upåvirkethed*. Tilstanden er altså knyttet til en situationsbeskrivelse på et givent tidspunkt og kan ændres med tiden, enten i positiv eller negativ retning. Ændringerne kan skyldes diverse foranstaltninger, f.eks. kabellægning af højspændingsledninger, hævnning af vandstanden på lavbundsarealer, etablering af afskærmende bevoksning omkring en forstyrrende byrand, en ny golfbane eller tekniske anlæg osv. Tilstandsvurderingen beskriver områdets status og behovet for tiltag, som kan fastholde eller om nødvendigt forbedre kvaliteten af landskabsområdet.

Tilstanden vurderes som *god*, *middel* eller *dårlig*.

ANBEFALINGER OG STRATEGISKE MÅL

Med de strategiske mål er det først angivet, om et delområde bør *beskyttes*, *bevares* eller *udvikles*. Det er særligt disse strategiske mål, der ligger til grund for det efter-

følgende arbejde med landskabet i kommuneplanlægningen. Der kan også være områder, der bør beskyttes, men hvor tilstanden også kan forbedres.

Landskabskarakterens sårbarhed vurderes i forhold til ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold. For hvert delområde er der således opstillet retningslinjer for, hvad der skal tages hensyn til ved forvaltning af delområderne i forhold til landskabsværdierne samt ud fra konkrete og generelle udviklingstendenser:

Kulturhistorie. Hvis særlige kulturhistoriske træk, strukturer eller elementer er væsentlige for at opretholde karakteren eller landskabsoplevelsen, vil det blive beskrevet.

Bebyggelse. Bebyggelsesgrad, type og placering kan være væsentligt for landskabskarakteren. anbefalinger til fremtidig udvikling er angivet, ligesom anbefalinger i forhold til mødet mellem by og land.

Skov og skovrejsning. Både eksisterende skov/skovbryn og eventuel skovrejsning kan have betydning for landskabskarakteren. anbefalinger i forhold til eksisterende skov og skovrejsning er angivet.

Tekniske anlæg. Landskabets robusthed og anbefalinger i forhold til eventuelle fremtidige tekniske anlæg anføres.

Landskabet i Faxe Kommune

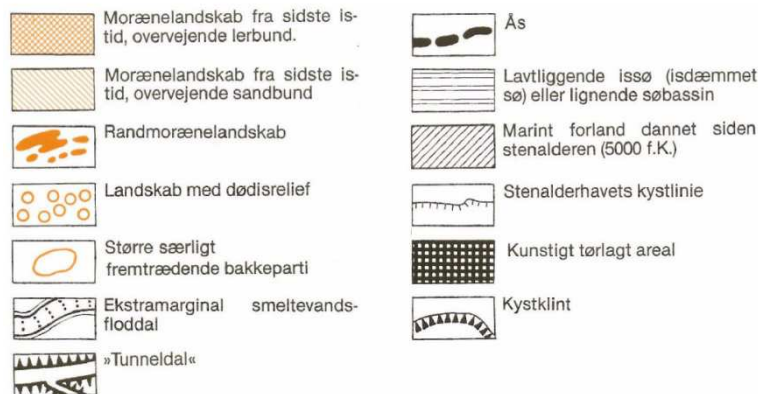
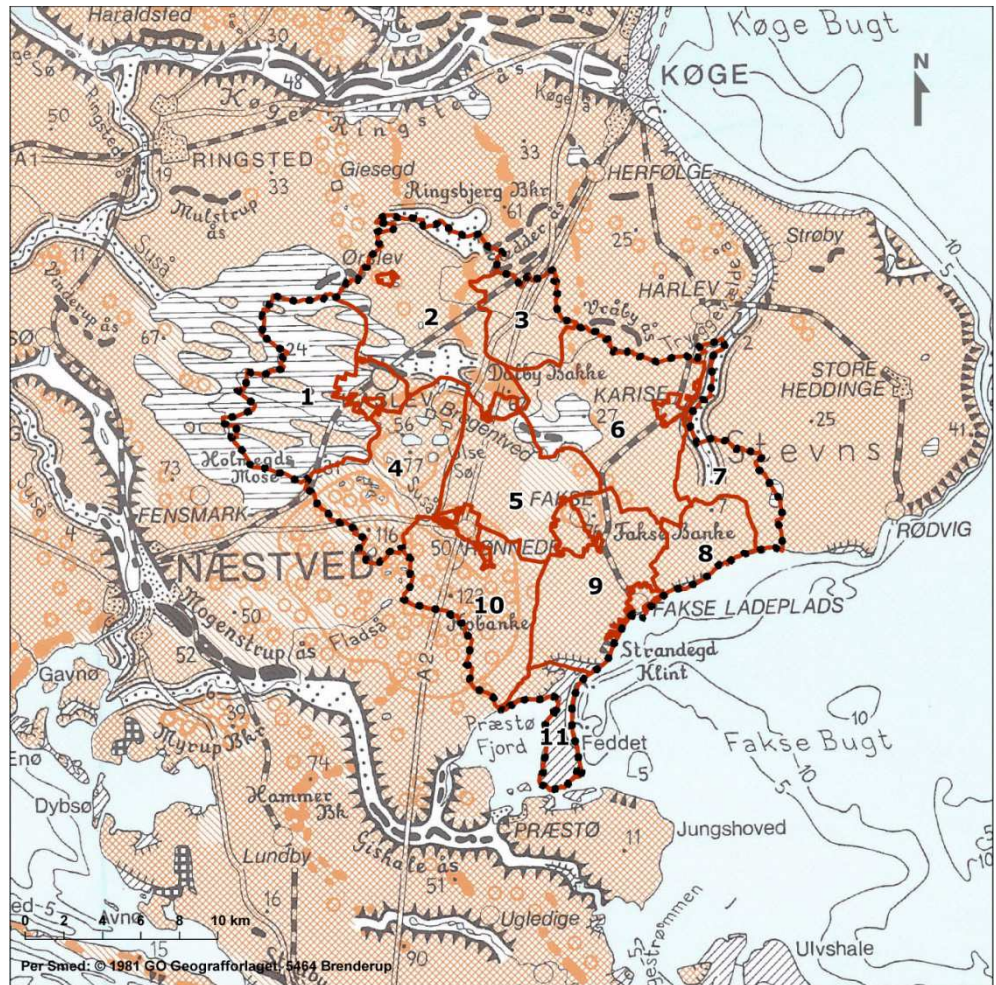
Faxe Kommune ligger i den østlige del af Sydsjælland og grænser op til kommunerne Stevn, Køge, Ringsted, Næstved og Vordingborg. Af kommunens areal på 404,54 km² udgør landdistrikterne 95 %, men det er kun 25 % af kommunens 35.397 indbyggere, der bor her (Faxe Kommune, 2012; Faxe Kommune, 2009). 75 % af indbyggerne er således bosat i kommunens syv byzonebyer og sommerhusområder, der udgør de resterende 5 % af arealet. Blandt de syv byer er Haslev kommuncenteret, mens Faxe er det primære udviklingscenter. Faxe Ladeplads og Rønnede fungerer begge som udviklingscentre, mens Terslev, Karise og Dalby er lokalcentre (Faxe Kommune, 2009).

I det åbne land er arealanvendelsen domineret af landbrug. Skovpartier af forskellig størrelse ligger spredt i kommunen, men især områderne vest for Rønnede og øst for Faxe og Faxe Ladeplads er præget af større skovarealer. Kommunens sydøstlige grænse udgøres af en ca. 29 km lang kystlinje og den 3 km brede kystnærhedszone omfatter omkring 7.100 ha, hvoraf en tredjedel er skovbevokset (Faxe Kommune, 2009).

Naturgeografien - landskabets dannelse

De landskabskarakteristika, der er knyttet til naturgrundlaget, er et resultat af en række landskabsdannende processer. Undergrunden for området, hvor Faxe Kommune ligger, er flere steder præget af et højtliggende kalklag. Kalken blev dannet for 63 mio. år siden, hvor hele Danmark var dækket af hav og består af skaller og koral. Kalklaget er efterfølgende blevet hærdet og under istiderne har de enorme ismasser presset kalken til de formationer, der i dag ligger i forskellig dybde under morænelagene.

Hele Sydøstdanmark var dækket af is i den sidste istid og i Faxe Kommune skyldes mange af de nuværende landskabsformer isens bevægelse og materialeaflejringer. Senest var det det Ungbaltiske Isremstød (18.000-19.000 før nu), der overprægede tidligere fremstød og efterlod de lerede og kalkrige moræneaflejringer, der findes i dag. Samtidig har de underliggende kalkformationer gjort, at der i kommunen findes flere store højedrag. De geomorfologiske landskabsformer i Faxe Kommune består af bundmoræne, dødisområder, randmoræne samt strandvoldsdannelse og marine aflejringer. Disse landskabsformer beskrives nedenfor.

Kort over den geomorfologiske landskabsdannelse i Faxe Kommune (Smed 1981).

Bundmorænelandskab

Den mest almindelige landskabsform i Faxe Kommune er et såkaldt bundmorænelandskab. Det er skabt under isen ved, at gletsjeren har aflejret et forholdsvis tyndt lag af moræne oven på det eksisterende landskab. I Faxe Kommune består bundmorænelandskabet primært af moræner gennemsåret af nyere ferskvandsdannelser.

Dødislandskaber

I den sydøstlige del af Faxe Kommune findes et kuperet dødislandskab. Dødislandskabet er skabt ved isens tilbagesmeltning, idet der i nogle områder blev efterladt store isblokke, som ikke længere var i bevægelse og smeltede på stedet - såkaldt dødis. Dødisen indeholdt primært sand, grus og ler og har efterladt et småbakked landskab med afløbsløse lavninger, der i dag findes som små søer og moser (Krüger, 2006). Nord for dødislandskabet findes resterne af en lavtliggende issø, der brydes af adskillige morænebakker. Landskabet her er ligeledes skabt ved isens tilbagesmeltning og består primært af ferskvandsdannelser og moræneler.

Randmoræne

Et tredje karakteristisk landskabselement, der findes i Faxe Kommune, er en randmoræne, som strækker sig fra Dalby til kommunens nordlige grænse ved Ulstrup. Randmoræner kan dannes på flere måder, men markerer, at gletsjeren har været på samme position i længere tid. Dannelsen kan ske ved, at gletsjeren skubber eller folder sedimenter foran sig eller ved, at det sediment, som gletsjeren transporterer med sig, falder ned og efterlades i en bunke ved gletsjerfronten. Når isen derefter smelter tilbage, efterlader den randmorænen som et aflangt bakkedrag. Randmorænen i Faxe Kommune består af moræneler.

Strandvolde og marine aflejringer

I den sydligste del af kommunen findes et ekstraordinært landskabselement, Feddet. Feddet består af strand- og havbundsaflejringer med marint sand og ler samt strandvolde fra Litorinahavet (omkring 8.000 år siden). På østsiden findes nu klitter, der hovedsagligt er bygget op af flyvesand.

Kulturgeografien

Bosættelsen og opdyrkning af området har været styret af de naturgivne betingelser. Stort set alle de landsbyer, der kan erkendes i landskabet i dag, er at finde på kortene fra anden halvdel af 1800-tallet. Stednavne med endelserne -lev, -inge, -løse og -sted er desuden med til at afsløre, at flere af landsbyerne er fra før år 800 e. kr. (Fredningsplanudvalget, 1976). Eksempelvis kan det nuværende handelscenter Haslev således dateres blandt de ældste byer ligesom Førslev, Terslev og Kongsted. Endelserne -tofte, -by og -torp (ofte senere omdannet til -rup, -strup eller -trup) viser desuden, at et stort antal af de mindre landsbyer i kommunen har rødder tilbage til ca. 800-1000, hvor den næste større rydningsperiode fandt sted. Herunder bl.a. Stupperup, Gammelby, Teestrup og Levetoft.

Landsbygrundlæggelsen betød, at landskabet skiftede karakter og ændrede sig fra at være skovdækket med rydninger til landsbyer og gårde til åbent land med spredt bevoksning. Indtil udskiftningen i sidste halvdel af 1700-tallet var bebyggelsen primært koncentreret i landsbyerne, men udflytningen af gårde og udstykningen af nye husmandssteder ændrede billedet. Desuden medvirkede de nye hegn og skel også til en markant ændring af det eksisterende danske landskab. I Faxe Kommune ses stadig spor efter de forskellige udskiftningsmønstre (stjerne-, blok- og kamudskiftning), hvormed jorden blev fordelt mellem bønder og husmænd. Gode eksempler er de tre landsbyer Førslev, Teestrup og Skudersløse i den vestlige del af kommunen.

Udover fordelingen af mindre jordlodder til bønder og husmænd viser landskabet endnu tydeligt, at kommunen rummer adskillige store herregårde. Disse er anlagt i løbet af 1300- og 1400-tallet og har i flere tilfælde opslugt de nærliggende gårde eller mindre landsbyer. Landskabet her er præget af større, sammenhængende marker eller skove uden bebyggelse. Et par tydelige eksempler er Turebyholm syd for Stenkilde bæk og det nuværende Vemmetofte Kloster øst for Faxe Ladeplads, men sådanne godslandskaber ses også omkring Bregentved, Gisselfeld og Lystrup.

Efter udskiftningen har en stor del af udviklingen været koncentreret omkring de byområder, der har været placeret nær infrastrukturanlæg. Både Haslev, Karise og Faxe Ladeplads er eksempler på byer, der er vokset markant, siden jernbanen blev anlagt.

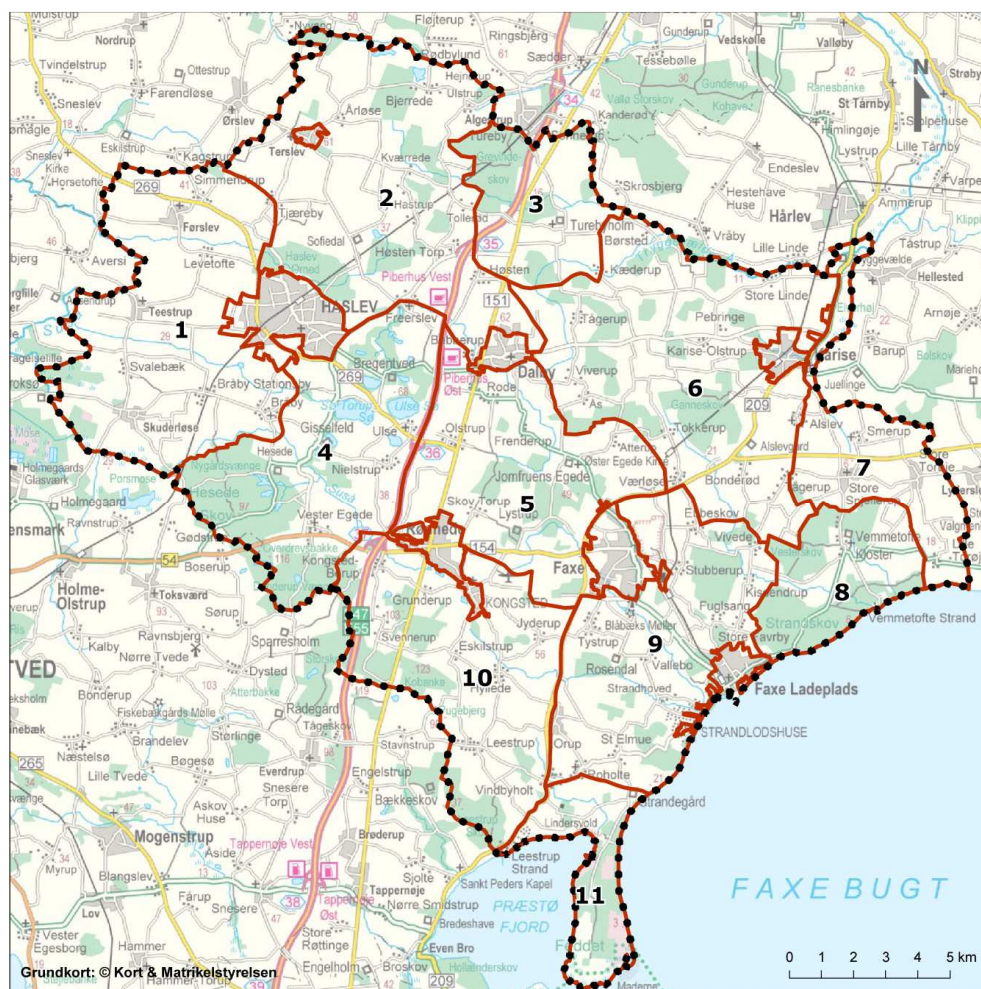
Inddeling i landskabskarakterområder

Grænserne mellem områderne følger både naturlige skel i landskabet som åer og markante ændringer i terrænet samt strukturer af kulturgeografisk karakter såsom læhegn, skovbryn eller meget markante infrastrukturanlæg. Når man befinder sig i landskabet, vil nogle af de grænser, der fremstår tydelige på kort, være mere udflydende. Der er således tilfælde, hvor det kan diskuteres om en grænse i stedet burde flyttes 20 m. Her er analysegrundlaget og kendskabet til landskabets dannelse, jordbund og kulturhistoriske udvikling afgørende for at kunne drage grænser mellem landskabskarakterområder. Oplevelsen af landskabet og landskabets skiftende karakter, har også været medvirkende til at vurdere, hvor den mest fornuftige grænse-udtrækning mellem to landskabskarakterområder sættes.

Landskabsanalysens geografiske grænse følger dels kystlinjen mod Fakse Bugt og Præstø Fjord, dels kommunegrænserne til nabokommunerne. Kommunegrænserne udgør administrative skel, men i praksis fortsætter landskabskarakteren flere steder ind over kommunegrænserne. Dette er eksempelvis tilfældet ved ådalen omkring Stevns Å og for bakkepartiet i den sydvestlige del af kommunen ved Hesede Skov.

Kommunens landskaber er inddelt i følgende 11 landskabskarakterområder:

- 1 Teestrup issølandskab med morænebakker
- 2 Terslev landbrugslandskab med randmoræne
- 3 Turebyholm herregårdslandskab
- 4 Gisselfeld-Bregentved dødis- og herregårdslandskab
- 5 Lystrup moræne- og herregårdslandskab
- 6 Karise moræne- og landbrugslandskab
- 7 Stevns ådal og morænelandskab
- 8 Vemmetofte herregårdslandskab med skov og kyst
- 9 Faxe kyst- og morænelandskab
- 10 Kobanke bakkeparti og skovklædte landbrugslandskab
- 11 Feddet og bagland

Kortet viser de 11 landskabskarakterområder i Faxe Kommune.

Litteratur

Andersen, M.L. og Buur, L.T (2004): *Perspektiver på industrisamfundets kulturarv i Storstrøms og Vestsjællands Amter*. Storstrøms og Vestsjællands Amter.
<http://www.kulturarv.dk/fileadmin/imported/files/www.kulturarv.dk/kulturarv/industrisamfundet/kort/storstroem-vestsjaelland.pdf>

Faxe Kommune (2009): Faxe Kommuneplan 2009. Faxe Kommune.

Trap, J.P. (1955): *Trap Danmark, 8 Sorø Amt*. Femte udgave, G.E.C. Gads Forlag.

Porsmose, E. (2008): *Danske Landsbyer*. Gyldendal, Nordisk Forlag A/S.

Storstrøms Amt (1976): *Landskabsanalyse for Storstrøms Amt*. Fredningsplanudvalget for Storstrøms Amt.

Houmark-Nielsen et al.(2006): *Istider og mellemistider i Danmark*. s. 255-301. I: *Naturen i Danmark - Geologien*. Larsen, G. & Sand-Jensen, K. (red.) Gyldendal.

Krüger, J. (2006): *Nutidens landskab*. s. 361-394. I: *Naturen i Danmark - Geologien*. Larsen, G. & Sand-Jensen, K. (red.) Gyldendal.

Miljøministeriet (2007): *Vejledning om Landskabet i Kommuneplanlægningen*. By- og landskabsstyrelsen, Miljøministeriet. Kan downloades fra
<http://www.naturstyrelsen.dk/Udgivelser/Aarstal/2007/Landskabsvejledning.htm>

Datagrundlag

Følgende kortblade er brugt i analysen:

- › Ortofoto Faxe Kommune 2012
- › Høje Målebordsblade
- › Lave Målebordsblade
- › Kort25
- › Jordartskort 1:25.000 fra GEUS
- › Per Smed, Landskabskort over Danmark, 1981
- › Landskabselementer, Dansk Jordbrugsforskning, 1996